

۱.۱۵ مصونیت قضایی

موضوع مصونیت قضایی در قالب های مختلفی قابل پیگیری است؛ نظیر:

- مصونیت قضایی کارگزاران نظام به معنای عدم پیگیری قضایی؛
- مصونیت از اجرای حکم قضایی در وقت مسئولیت؛
- مصونیت جانی و مالی سفراء، ماموران و اماکن دیپلماتیک در کشور پذیرنده؛
- مصونیت قضات نسبت به تعرض معترضان به احکام قضایی، خطای قاضی، کارگزاران و اقتضای قاعده احسان، امانت و ...؛
- کاپیتولاسیون (قضاسپاری)؛
- مصونیت کیفری پناهنده به اماکن مقدس
- موارد دیگر

۱. مصونیت قضایی کارگزاران نظام / مصونیت و قانون

اصل ۸۶ قانون اساسی مقرر می دارد:

«نمایندگان مجلس در مقام ایفای وظایف نمایندگی در اظهار نظر و رای خود کاملاً آزادند و نمی توان آن ها را به سبب نظراتی که در مجلس اظهار کرده اند یا آرای که در مقام ایفای وظایف نمایندگی خود داده اند، تعقیب یا توقیف کرد.»

در تبصره ۱ ماده ۹ از قانون «نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان»^۲ آمده:

«تشخیص مصادیق موضوع اصل هشتاد و ششم قانون اساسی و ماده ۷۵ آیین نامه داخلی مجلس با هیات است.»

در قانون مزبور احضار قضایی نماینده از طریق هیات نظارت و حتی بازداشت وی نیز پیش بینی شده و در ادامه آمده است:

«چنان چه رسیدگی قضایی مستلزم بازداشت نماینده باشد، باید مراتب به تایید هیات نظارت برسد.»

در ماده ۱۰ قانون فوق آمده: «قوه قضاییه موظف است در اجرای این قانون شعبه خاصی را جهت رسیدگی به موضوعات ارسالی تشکیل دهد و خارج از نوبت رسیدگی و نتیجه را ظرف سه ماه به هیأت نظارت اعلام نماید.»

در واقع نسبت به محاکمه نمایندگان دادگاهی شبیه دادگاه ویژه روحانیت پیش بینی شده است.

۱. عطف بر شماره ۱۴ در ص ۴۶۵.

۲. تصویب در ۱۳۹۱/۱/۱۵ و تایید از سوی شورای نگهبان در ۱۳۹۱/۱/۳۰ ش.

در خصوص استفسار نظر شورای نگهبان راجع به اصل ۸۶ ق. ا.ج.ا. ایران و پاسخ به ریاست وقت قوه قضائیه، چنین آمده است:

«الف) مشروح مذاکرات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی ج. ا. ایران در خصوص اصل ۸۶ حاکی از این است که مصونیت، ریشه اسلامی ندارد و تمام مردم در برابر حق و قانون الهی یکسان و برابرند. و هر فردی که در مظنه گناه یا جرم قرار گیرد، قابل تعقیب است و اگر شکایتی علیه او انجام گیرد، دستگاه قضایی باید او را تعقیب کند.

ب) اصول متعدد قانون اساسی - از آن جمله اصول نوزدهم و بیستم - دایر بر برخورداری همه ملت ایران از حقوق مساوی؛

ج) اختصاص موضوع اصل ۸۶ مربوط به اظهار نظر و رای نمایندگان در مجلس و در مقام ایفای وظایف نمایندگی و عدم ملازمه آن با ارتکاب اعمال و عناوین مجرمانه؛

د) عدم توجیه شرعی منع تعقیب یا توقیف مجرم.

ه) نظر مبارک امام خمینی به عنوان ناظر و راهنمای تدوین قانون اساسی دایر بر ضرورت پرهیز از هتک حرمت اشخاص و لزوم جبران آن در مجلس و رسیدگی توسط قوه قضائیه؛

اصل ۸۶ قانون اساسی در مقام بیان آزادی نماینده در رابطه با رای دادن و اظهار نظر در جهت ایفای وظایف نمایندگی در مجلس است و ارتکاب اعمال و عناوین مجرمانه از شمول این اصل خارج می باشد. و این آزادی منافی مسئولیت مرتکب جرم نمی باشد».

اصل نوزدهم و بیستم که در استفساریه فوق آمده، به قرار ذیل است:

اصل نوزدهم : «مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند، از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهد بود».

اصل بیستم: «همه افراد ملت، اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت و موازین اسلام برخوردارند».

تحلیل رابطه اصل ۸۶ قانون اساسی با اصل ۱۹ و ۲۰

در تحلیل رابطه این سه اصل، واضح است که نظر قانون گذار بر عدم تنافی است. نهایت این که رابطه عام و خاص (تعارض بدوی) برقرار می شود و اصل ۸۶ به دلیل خاص بودن مورد بر این دو اصل و سایر (اگر اصل و قانون دیگری وجود داشته باشد) مقدم می شود. مهم تحلیل شرعی و ضرورت انگاره اصل ۸۶ است که در ادامه می آید.